

Verslag concept

Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur

Datum	:	29 november 2021
Commissievoorzitter (plv.)	:	mw. S. Doevendans
Commissiegriffier	:	mw. M. de Zwart
Telefoonnummer/e-mail	:	zwartm@noord-holland.nl

Aanwezig:		
	Commissievoorzitter	mw. S. Doevendans
	Commissiegriffier	mw. M. de Zwart
5	Leden van de commissie	FvD --
		GL dhr. G. Zaal, dhr. J. Dulfer
		VVD dhr. G. Hartog, mw. M. van Meerten
		D66 mw. Gonggrijp, dhr. E. Kanik, mw. A. Kapitein
		PvdA dhr. J. Carton, dhr. T. Wagelaar
10		PVV --
		SP mw. A. de Groot, dhr. W. Hoogervorst
		CDA dhr. D. Heijnen, mw. C. Kuiper
		JA21 dhr. G. Kohler
		PvdD dhr. F. Zoon, Statenlid Kostic
15		50plus --
		CU dhr. M. Klein
		DENK dhr. E. Mangal
		Liberaal N-H mw. G. van Geffen
		Fractie Baljeu: --
20	College van GS	dhr. Van Dijk, mw. Pels, dhr. Stigter, mw. Zaal
	Afwezig	mw. I. Bezaan (PVV), dhr. Koyuncu (DENK). Mw. J. Vastenhouw (FvD) en de hr. R. Dekker (FvD)
25	Notulist	Money Penny/H. Mutsaerts

Agenda

0. Technische briefing Pallas
- 30 1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten
 - 2.a. Vooruitblik op de komende vergadering(en) a.d.h.v. strategische agenda
- 35 3. Inspreekhalftuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren

Pagina 2

4. B-Agenda Algemeen
 - 4.a. Coalitieakkoord: Brief GS aan PS inzake Midterm review coalitieakkoord
5. Rondvraag portefeuille Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
- 40 6. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
7. B-Agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
 - 7.a. Pallas: Brief GS aan PS inzake uitstel terugbetaling lening Pallas
- 45 8. A-Agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
 - 8.a. Europa: Voordracht Europastrategie 2022-2030
9. Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
- 50 10. A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
 - 10.a. Financiën: Voordracht laatste begrotingswijziging 2021
 - 10.b. Cultuur en erfgoed: Voordracht beleidskader erfgoed en cultuur 2022
 - 10.c. Voordracht Legesverordening 2022 en tarieventabel 2022
- 55 11. B-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
 - 11.a. Brede basismonitor: Brief GS aan PS inzake Brede Basismonitor Noord-Holland
12. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
- 60 13. Sluiting
14. C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
 - 14.a. Wonen/energie infrastructuur/technisch personeel: Brief GS aan PS inz. aandachtspunten Noord-Holland kabinetsformatie (c-agenda RWK 22-11- 2021 en c-agenda EFB 29-11-2021)
- 65 15. C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
 - 15.a Stelling van Amsterdam: Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsprogramma en Samenwerkingsovereenkomst Herstel Liniedijken Stelling van Amsterdam (C- agenda EFB 29-11-2021)
 - 70 15.b Social Return: Brief GS aan PS inz. social return beleid in relatie tot statushouders (c-agenda EFB 29-11-2021)
16. C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)
- 75 17. C-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)
 - 17.a Ondermijning: Brief van GS aan PS inz. Uitvoeringsregeling subsidie bestuurlijke weerbaarheidsscans (c-agenda EFB 29-11-2021)
- 80 18. C-agenda Algemeen

85

90

95

100

105

110 **Agenda**

1. Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de hybride commissievergadering om 13.25 uur en heet alle aanwezigen welkom, zowel in de Statenzaal als via Teams. Digitaal aanwezig zijn: dhr. Hartog (VVD), mw. Van Meerten (VVD), dhr. Carton (PvdA) dhr. Kohler (JA21) en mw. Kuiper (CDA), mw. Hoogendoorn (CU), mw. Kapitein (D66) en dhr. Mangal (DENK). Afmeldingen ontvangen van: mw. Bezaan (PVV), dhr. Koyuncu (DENK), mw. Vastenhouw (FvD) en de hr. Dekker (FvD).

120 2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten

De **voorzitter** constateert dat de agenda, het verslag van de vergadering van 28 oktober 2021, de lijst van moties en toezeggingen en de strategische agenda ongewijzigd worden vastgesteld.

125 2.a. Vooruitblik op de komende vergadering a.d.h.v. strategische agenda

De **voorzitter** meldt dat voor de volgende commissievergadering van 17 januari 2022 op de agenda staan onder voorbehoud van tijdige aanlevering van stukken: Initiatiefvoorstel DENK slavernijverleden; Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2022–2025; Statenvoordracht Wensen en Bedenkingen bij subsidievaststelling fractiebijdragen n.a.v. rapport van bevindingen 2020–2021 en de Datacenterstrategie.

3. Inspreekhalftuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren

Er hebben zich geen sprekers aangemeld.

135

4. B-Agenda Algemeen

4.a. Coalitieakkoord: Brief GS aan PS inzake Midterm review coalitieakkoord

Dhr. **Heijnen** (CDA) constateert dat volgens GS de meeste balletjes op groen staan, dat geldt ook voor de EFB-onderwerpen. Maar hoe kijken de coalitiepartijen die toch uiteenlopende programma's hebben, naar dit stuk? Het kan niet zo zijn dat ze allemaal helemaal tevreden zijn. GS stellen op koers te liggen met snel internet, maar er wordt al jaren over gesproken en nog steeds beschikt niet iedereen in de provincie over snel internet. Hoe kunnen GS ervoor zorgen dat snel internet in de gehele provincie beschikbaar komt? Waarom staat sponsoring op geel? Het CDA wil voorkomen dat aan kleine sponsorbedragen van de provincie heel veel voorwaarden gesteld worden. Goed dat het economisch instrumentarium is aangevuld, daarmee kunnen de ondernemers goed ondersteund worden.

140

145

Dhr. **Zaal** (GL) had agendering van dit onderwerp bij de algemene beschouwingen gewenst, zodat een diepgaande bespreking mogelijk was geweest. Op twee onderwerpen die ten onrechte niet in de midterm review zijn opgenomen, wordt nader ingegaan. Een, huisvesting van statushouders, de provincie heeft de regietaak en ziet toe op de prestaties van gemeenten. Dit onderwerp zou moeten zijn vermeld bij nieuwe ontwikkelingen, gezien de grote groepen uit Afghanistan die recent zijn binnengekomen, en toenemende problemen bij huisvesting. De geborgde zetels waterschappen hadden vermeld moeten worden in de paragraaf 'Vertraagd'. Wat is de stand van zaken van de gesprekken over de geborgde zetels met de drie Noord-Hollandse waterschappen?

150

155

De **voorzitter** meldt dat dit onderwerp bij de commissie NLG thuishoort.

Dhr. **Zaal** (GL) verzoekt om een schriftelijke reactie van dhr. Loggen op de stand van zaken bij de waterschappen.

160

Dhr. **Carton** (PvdA) constateert dat de beleidsontwikkeling lang duurt, hoewel GS stellen dat men op koers ligt. Hoe kan de voortgang van het beleid gevolgd worden en hoe worden concrete resultaten getoond? Men is blij met de verbetering van de stukken en indicatoren, maar een blijvend aandachtspunt is dat continu moet worden gemonitord wat er bereikt is en nog zal worden in de resterende bestuursperiode. De ontwikkeling Cultuur en Europa is vertraagd, met name vanwege de coronacrisis. Hoe worden de gevolgen van corona voor het cultuurbeleid en werkgelegenheid beoordeeld? Het onderzoek naar de ontwikkelingen op de middellange termijn die van invloed zijn op de provinciale middelen, is voor GS een belangrijk aandachtspunt voor de resterende periode.

165

170

Mw. **Gonggrijp** (D66) vindt het een goede suggestie om dit agendapunt bij de algemene beschouwingen te betrekken. Ondernemers zijn de ruggengraat van de economie en aanjagers van de arbeidsmarkt. Deze kracht en kennis is nodig voor de aankomende transitie, niet alleen omdat het moet, maar omdat het loont om in de circulaire economie te investeren. Het stimuleren van ondernemers is een belangrijke taak voor de provincie, samen met de ROM. Goed geschoold (technisch) personeel is van groot belang, mede om de match tussen vraag en aanbod te verbeteren. Hier moeten nog de nodige stappen gezet worden. In

175

180 de commissie NLG werd gesteld dat de geborgde zetels van de waterschappen in EFB besproken moeten worden.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) vindt het een lastig stuk om te beoordelen, want wat kan de oppositie inbrengen behalve alles wat de afgelopen 2,5 jaar al is voorgesteld, zoals meer geld voor
185 fijnmazig OV? Het is aan de coalitiepartijen om de resultaten te beoordelen en eventueel veranderingen in het coalitieakkoord door te voeren.

Mw. **Van Geffen** (Liberaal N-H) constateert dat goede voortgang wordt geboekt ondanks de diverse actuele crises. Regeren is vooruitzien, daarom dienen nu extra middelen gezocht te
190 worden ten behoeve van het Masterplan Wonen dat in het voorjaar wordt vastgesteld.

De **voorzitter** meldt dat wonen niet tot de onderwerpen van de commissie EFB behoort.

Mw. **Van Geffen** (Liberaal N-H) constateert dat bij de algemene beschouwingen is gesproken
195 over het financieren van het Masterplan Wonen door middel van het verhogen van de opcenten, maar het is oneerlijk dat alleen mensen die niet elektrisch (kunnen) rijden, moeten meebetalen aan wonen, want bezitters van elektrische auto's zijn hiervan vrijgesteld. Motie 42, het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds van 2020 is ingericht met het oog op de verwachte crisis die zou ontstaan door corona. Er wordt steun verleend aan de cultuursector,
200 er wordt ingezet op meer technisch personeel en er worden subsidies verleend voor de gebouwde omgeving. Inmiddels heeft corona ertoe geleid dat verduurzaming van de gebouwde omgeving hoog op de agenda staat, dus dit hoeft niet meer extra gestimuleerd te worden door het duurzaamheidsfonds. Daarom wordt voorgesteld om de resterende middelen van het fonds te besteden aan het oplossen van de wooncrisis. Hiermee wordt de inwoners
205 tevens een belastingverhoging bespaard. PDNH is een fonds dat 8 jaar geleden is opgericht, destijds stond duurzaamheid nog niet hoog op de agenda, maar dat is nu wel het geval en daarvoor is veel geld in de markt beschikbaar. PDNH is dus niet meer nodig als instrument. De overtollige middelen kunnen ingezet worden voor de wooncrisis. Graag een reactie van GS en de andere fracties.

210 Mw. **Van Meerten** (VVD) vindt het belangrijk dat onverminderd wordt voortgegaan met de uitvoering van de diverse dossiers en met het investeren in een duurzame economie met een op de toekomst voorbereide arbeidsmarkt. GS moeten doorgaan met de uitvoering van moties 41 en 42 die in beide thema's voorzien. De gemeenten zijn hard nodig bij uitvoering van
215 provinciaal beleid, maar zij worstelen met onvoldoende financiën en capaciteit en dat vormt een risico voor de uitvoering van het beleid in combinatie met de uitdagingen op de arbeidsmarkt. Werken GS aan risicobeperking en hoe worden de risico's gemonitord en bijgestuurd? De VVD sluit aan bij de vragen over de geborgde zetels bij de waterschappen. Wat is de stand van zaken?

220 Dhr. **Klein** (CU) vindt de midterm review relevant met name voor de coalitiepartijen, niettemin was het interessant om te lezen. Een review is per definitie een extern oordeel, maar dat is hier niet het geval. Waarom zijn de belangrijke stakeholders niet gevraagd om hun mening over de uitvoering van de taken door de provincie? Kan dit alsnog gerealiseerd worden?
225 Belangrijke punten voor de toekomst zijn het groene herstel na corona, de Havennota en verduurzaming van zeehavens, ondersteuning van gemeenten in hun bestuurskracht en studie naar de begrotingsruimte en financiële toekomst van de provincie.

De **voorzitter** meldt dat de Havennota in M&B wordt besproken.

230

Gedeputeerde **Pels** zal dhr. Loggen verzoeken om schriftelijk te reageren op de vragen over de geborgde zetels bij de waterschappen. GS zien de cultuursector en de eigen financiën als belangrijke aandachtspunten voor de komende periode. De motie heeft opgedragen de koppeling te maken tussen verduurzaming/klimaatcrisis met de corona en economische crisis. GS zijn geen voorstander van het op andere wijze besteden van de gelden, want bij verduurzaming van de gebouwde omgeving liggen nog grote uitdagingen, ook voor de inwoners. Daar dient de provincie ondersteuning te verlenen. **PDNH loopt af in 2024, daarom is het idee om na de zomer in 2022 het toekomstscenario PDNH te gaan bespreken zodat alle instrumenten op elkaar aansluiten en elkaar blijven versterken.** Het fonds is momenteel al grotendeels uitgeput en er zitten nog aanvragen van bedrijven in de pijplijn. Daarom zou het plotseling wijzigen van de uitvoering van dit fonds leiden tot grote onzekerheid bij die bedrijven, terwijl zij de provincie hard nodig hebben om te investeren in innovatie.

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat via drie sporen wordt gewerkt aan de uitrol van breedband. De Raad van State heeft intussen bepaald dat de garantie mag worden afgegeven en de pilots zijn aflopend. Het Rijk zet in op de Europese digitaliseringsstructuur, de resultaten daarvan worden afgewacht. **Het in de gehele provincie uitrollen van snel internet zou op dit moment een groot beroep doen op de financiën. Daar zou een andere keer verder over gesproken kunnen worden, bijvoorbeeld bij de volgende begroting.** Sponsoring staat op geel omdat veel beoogde evenementen niet zijn doorgegaan. De voorwaarden zijn in verband met corona al enigszins verruimd. De economie trok dit jaar weer aan, een gevolg hiervan is dat de arbeidsmarkt nog steeds krap is. Samen met onderwijs en bedrijfsleven zal de transitie van werk naar werk worden aangepakt evenals het beter aansluiten van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Binnenkort spreekt de commissie over de Uitvoeringsagenda arbeidsmarkt en onderwijs. Daarnaast zijn er extra middelen van motie 42 beschikbaar.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) meldt dat de midterm review met name de voortgang van het coalitieakkoord toont en daarom is het geen thema om externen bij te betrekken. Met een Omgevingsscan die periodiek wordt uitgezet, wordt het gevoelen getoetst bij de omgeving over het functioneren van en de samenwerking met de gehele provincie.

Dhr. **Zaal** (GL) ontvangt graag een update over de huisvesting van statushouders. Graag een nadere discussie over snel internet, dat wordt steeds belangrijker, ook in de zogenaamde buitengebieden. Hetzelfde geldt voor de betrokkenheid en het oordeel van maatschappelijke partners. Verzocht wordt om de omgevingsscan een keer voor EFB te agenderen, want dit instrument is vrij onbekend. Een veronderstelde verhoging van de opcenten is nogal prematuur, de eerste aankondiging heeft nog geen vervolg gekregen.

Mw. **Van Geffen** (Liberaal N-H) stelt dat regeren vooruitzien is, daarom moet tijdig worden nagedacht over de beschikbare financiën.

Dhr. **Heijnen** (CDA) verzoekt een discussie over snel internet te agenderen.

275 Dhr. **Hoogervorst** (SP) vraagt zich af of de vier coalitiepartijen voorafgaande aan deze vergadering, onderling hebben gesproken over de midterm review – de uitvoering van het coalitieakkoord – en wat hun gedachten daarover zijn.

280 Dhr. **Zaal** (GL) antwoordt dat het stuk niet eerder is ingezien en/of besproken door de coalitiepartijen. In diverse overleggen wordt gesproken over de voortgang van het beleid. Het is overigens geen document van de coalitiepartijen, maar van het bestuur.

285 Dhr. **Klein** (CU) ondersteunt het CDA in haar verzoek om breedband een keer in de commissie te agenderen en de Omgevingsscan – eventueel gelijktijdig met de midterm review – te agenderen. .

Mw. **Van Meerten** (VVD) meldt dat GS aan de lat staan voor de uitvoering van het coalitieakkoord en daar heeft de coalitie geen overleg over gevoerd, dat moet in PS gebeuren. Zij stelt vast dat de vraag over kwetsbare gemeenten nog niet is beantwoord. Hoe worden de risico's die hiermee samenhangen, gemonitord? Goed om door te praten over snel internet en
290 een prima idee van de CU om de midterm review als een soort evaluatie van het beleid ter beoordeling voor te leggen aan partijen die met de provincie samenwerken.

295 Dhr. **Hoogervorst** (SP) is het eens met de noodzaak die Liberaal N-H constateert om vooruit te kijken naar financiële posities in de toekomst.

Gedeputeerde **Zaal** heeft in haar eerste termijn aangeboden in de commissie een keer door te praten over breedband. Indien nodig, wordt in gesprek gegaan met kwetsbare gemeenten. De minister BiZa acht het wenselijk om de positie van provincies te versterken met het oog op de bestuurskracht bij gemeenten. Dit proces wordt nauwgezet en met veel interesse gevolgd.
300

Dhr. **Van Dijk** (Cd) zegt toe dat dhr. Loggen schriftelijk reageert op de vraag over de huisvesting van statushouders. De laatste omgevingsscan die ziet op samenwerking met de provincie (de informatie is openbaar), dateert van 2020 (hiervoor zijn meer dan 73 partijen geïnterviewd). Daarvoor is de midterm review geen geschikt instrument. De omgevingsscan
305 wordt om de 3 of 4 jaar uitgevoerd ten behoeve van een brede blik op de provincie als samenwerkingspartner en opdrachtgever. De midterm review is beperkt tot het coalitieakkoord.

310 Dhr. **Klein** (CU) stelt voor een aantal conclusies van de commissie te formuleren en mee te geven aan GS. Een van de suggesties van de commissie is om bij de midterm review ook de mening van externen te peilen, dit wellicht als opdracht aan een nieuw college.

315 De **voorzitter** constateert dat aangegeven is dat nagedacht moet worden over de toekomstige financiën, de commissie graag wil spreken over snel internet en dat de gedeputeerde een toezegging daarover heeft gedaan. Ook is als aandachtspunt richting GS genoemd om ook externen te vragen hoe zij over uitvoering van het beleid denken. Deze is dan breder dan de door de CdK genoemde omgevingsscan. De voorzitter geeft aan dat de cie dit eventueel ook zelf kan agenderen.

320 5. Rondvraag portefeuille Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn.

- 325 6. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn.

- 330 7. B-Agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
7.a. Pallas: Brief GS aan PS inzake uitstel terugbetaling lening Pallas

335 Mw. **Gonggrijp** (D66) ziet het op dit moment opeisen van de lening niet als de juiste oplossing, want dat zou de positie aantasten van de aanwezige hoogwaardige kennis en werkgelegenheid. Het Rijk ziet het belang van Pallas in en heeft een speciale gezant aangesteld ten behoeve van het voeren van de lobby in Europa. Hoe verloopt de samenwerking met het Rijk en neemt zij de financiële belangen van de provincie mee en zo ja, waarop is dat gebaseerd? Hoe wordt het radioactief afval verwerkt en wat is de impact op het milieu? Brengt de productie van medische isotopen in Petten risico's voor de omwonenden met zich mee?

340

Dhr. **Zoon** (PvdD) constateert dat het een Argentijns bedrijf is geworden dat eigen personeel tewerk gaat stellen, dus welke garanties bestaan er voor hoogwaardige werkgelegenheid in Nederland?

- 345 Mw. **Gonggrijp** (D66) stelt dat in Petten ook veel Nederlanders werkzaam zijn zoals in het Europese innovatielab en op de campus.

Dhr. **Heijnen** (CDA) is overtuigd van het grote belang van Pallas, de verstrekte lening wordt nog steeds ondersteund. Men stemt in met uitstel van terugbetaling van de lening.

350

355 Dhr. **Dulfer** (GL) stemt in met uitstel van terugbetaling van de lening, hoewel de samenwerking met Pallas moeizaam verloopt. Dat geldt ook voor hun presentaties en bijdragen in PS, want die gaan vaak grotendeels over de medische belangen, terwijl de provincie juist focust op de werkgelegenheid, maar daarover wordt niets meegedeeld. Voorgesteld wordt de speciaal gezant de volgende keer uit te nodigen om een toelichting in een breder kader te geven, ook in Europese context. Jarenlang is aan PS gemeld dat de private financiering zou rondkomen en dat de lening tijdig zou worden afbetaald, maar telkens blijkt er uitstel nodig te zijn. Op welk moment wisten GS dat private financiering onhaalbaar zou zijn en dat de lening niet tijdig terugbetaald zou kunnen worden?

360

365 Dhr. **Hoogervorst** (SP) is het eens met GL. Sinds 2015 is men niet verder gekomen dan prachtige plaatjes van Pallas, met name over zaken waar men als provincie niets mee te maken heeft. Al die jaren is telkens gesteld dat de noodzaak van medische isotopen hoog is, maar de focus moet juist liggen op de belangen van de provincie, zoals bescherming van natuur (grondvervuiling) en het waarborgen van werkgelegenheid. Hoe groot is de kans dat de lening van € 40 miljoen ooit nog wordt terugbetaald? Op dit moment is het onmogelijk voor Pallas om de lening terug te betalen, want het geld is bijna op. Een jaar geleden was iedereen geschokt door het feit dat een ander bedrijf zich in de Eemsdelta ging vestigen die

370 dezelfde isotopen zou gaan produceren maar vandaag bleek Pallas hier heel enthousiast over te zijn. Graag een toelichting.

Mw. **Gonggrijp** (D66) vraagt of het opeisen van de lening wel tot meer werkgelegenheid zou leiden en wat de gevolgen zouden zijn voor de 1.500 mensen die daar werkzaam zijn.

375 Dhr. **Hoogervorst** (SP) heeft niet gesteld dat de lening moet worden opgeëist. Pallas blijkt nu blij te zijn met de concurrentie van Shine in de Eemsdelta, terwijl dit vorig jaar nog als een probleem werd gezien. Hoe kijken GS hiernaar? Wat vinden GS van het feit dat de onderneming in handen is gekomen van een Argentijns Staatsbedrijf met aandeelhouders? Dat lijkt geen succesformule te zijn.

380 Dhr. **Hartog** (VVD) sluit zich aan bij D66 met uitzondering van de opmerkingen over het radioactieve afval, want het opruimen van historisch afval is geen onderdeel van de casus Pallas nieuwbouw. Wel is vanwege de medische noodzakelijkheid het belang van isotopen voor de volksgezondheid heel groot.

385 Dhr. **Dulfer** (GL) meent dat de VVD hiermee op de stoel van de minister gaat zitten.

Dhr. **Hartog** (VVD) bevestigt de juistheid van deze opmerking. Na de medische belangen komen de belangen van (indirecte) werkgelegenheid, ontwikkelingen op de campus en de vliegwielerwerking. ICHOS is de aannemer, dat is niet het bedrijf die de reactor gaat exploiteren. 390 Men gaat er nog steeds vanuit dat de reactor gerealiseerd wordt, maar indien dat toch niet mocht gebeuren, dan moeten de provinciale financiële belangen wel veiliggesteld worden.

Dhr. **Zoon** (PvdD) constateert in de discussie een verschuiving van Molybdeen productie naar 395 Lithium 177, dat schijnt noodzakelijk te zijn om de reactor te bouwen. Wat is er gebeurd met de subsidie? Die zou ingezet worden voor een bouwontwerp en het voorbereiden van een kernenergievergunning. Ook de aanbestedingsprocedure is gedeeltelijk opnieuw gestart. Graag een uitleg van GS over de besteding van het publieke geld. ICHOS B.V. is een Nederlands bedrijf, dat een goede jaaromzet maakt. Op alle vlakken lijkt niet voldaan te 400 worden aan de voorwaarden van de lening. Moet de provincie nu het verlies nemen en uitstappen en het voor de rest aan het Rijk laten?

Dhr. **Klein** (CU) vindt het opeisen van de lening op dit moment geen optie. Tevens moet de productie van isotopen voortgezet worden en de hoogwaardige werkgelegenheid moet 405 behouden blijven. Hoe verhoudt Pallas zich tot Shine? Goed voorstel van GL om de speciaal gezant een keer uit te nodigen voor een toelichting in de commissie.

Dhr. **Zoon** (PvdD) stelt voor om Petten te laten samenwerken met andere initiatieven zoals Shine in de Eemshaven, zodat de krachten gebundeld worden.

410 Dhr. **Klein** (CU) vindt dit een goed voorstel, maar wat zijn dan de gevolgen voor de health campus in Petten? Hoe zet de provincie in richting het Rijk? Hoe zorgen GS ervoor dat de lening uiteindelijk wel wordt terugbetaald?

415 Dhr. **Mangal** (DENK) constateert dat medische isotopen nog steeds geproduceerd worden, maar niet meer in Noord-Holland als Pallas niet doorgaat. Hij sluit aan bij de PvdD. Welke

risico's hangen samen met uitstel van betaling en wordt de lening terugbetaald als het Rijk de financiering overneemt? Wordt de lening helemaal afgeschreven of wordt deze omgezet in aandelen? Welke zeggenschap heeft de provincie op basis van deze aandelen? Hoe kan de
420 opeisbaarheid tot verstoorde relaties met het Rijk leiden wanneer het Rijk zelf voor de vertraging heeft gezorgd?

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat GS groot voorstander zijn van de bouw van de reactor in Petten met het oog op de leveringszekerheid van medische isotopen en het behoud en creëren van
425 nieuwe werkgelegenheid en campusvorming. Deze ontwikkelingen hebben niet stilgelegen, er vinden in Petten Europese projecten plaats en er komt een fieldlab. De Argentijnen gaan het ontwerp op zich nemen en daarna volgt de Europese aanbesteding voor de bouw. De huidige productie in Pallas biedt veel werkgelegenheid, het gaat om ongeveer 1.000 banen en 1.000 banen in ondersteunende diensten c.q. toeleveranciers. Voor het behoud van deze banen is de
430 komst van de nieuwe reactor doorslaggevend. Gelukkig zijn er alternatieven zoals Shine en Lighthouse, hoewel deze nieuwe technologieën nog niet in productie zijn maar er wel positief uitzien. De cyclotrons zijn niet in staat om dezelfde aantallen medische isotopen te produceren als met een reactor mogelijk is, er zal dus altijd sprake zijn van nieuwe technologieën. De leveringszekerheid van isotopen zal onder druk komen te staan bij het niet
435 doorgaan van Pallas, in ieder geval voor Europa en Noord-Amerika, omdat er wereldwijd te weinig productiemogelijkheden voor isotopen zijn, er zijn onvoldoende reactoren en/of deze zijn verouderd. Shine is nog steeds van belang met het oog op samenwerking, maar jammer dat deze in de Eemshaven is gevestigd. De lening is verstrekt voor het ontwerp en de vergunningaanvragen en die acties zijn ook uitgevoerd, er is dus voldaan aan de voorwaarden
440 van de lening. Het uitgangspunt is en blijft dat de lening wordt terugbetaald.

Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt hoeveel van de 2.000 banen door Noord-Hollanders worden bezet. Klopt het dat als de isotopenproductie in Nederland beëindigd wordt, de productie nergens anders in de wereld kan worden overgenomen? Waarom is het thema door het demissionaire
445 kabinet als controversieel aangemerkt?

Gedeputeerde **Zaal** zal de vraag over het aantal banen die worden vervuld door inwoners van Nederland, schriftelijk beantwoorden, met inachtnaam van de hiermee samenhangende
450 privacybeperkingen. Het betreft in ieder geval Noord-Hollandse werkgelegenheid. Pallas is niet de enige reactor, maar wereldwijd produceert een aantal reactoren isotopen, daardoor ontstaan er door het vervallen van een reactor in Europa grote gevolgen voor de markt in Europa en Amerika, omdat isotopen zo snel mogelijk geleverd moeten worden. Daarnaast is het niet makkelijk om even elders een reactor te bouwen. Het aanmerken van Pallas als controversieel is aan het kabinet, de reden hiervoor is niet bekend. Naast de provincie heeft
455 ook het Rijk een lening verstrekt voor de voorbereidingskosten. De lening van de provincie is volledig voorzien in de begroting, maar het uitgangspunt is en blijft dat de lening terugbetaald wordt.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) heeft in de technische briefing van dhr. Van der Lugt gehoord dat de
460 kans bestaat dat de lening niet wordt terugbetaald, wanneer het Rijk en Europa en ook private partijen hiertoe niet bereid zijn.

Gedeputeerde **Zaal** heeft deze kans dat de lening niet wordt terugbetaald, altijd als risico bestempeld en dat risico bestaat nog steeds. In december 2020 heeft de minister van VWS in

465 de brief aangegeven dat de inzet van private financiers veel overheidsgaranties vereiste en dat daarom eerst de publieke financiering zou worden onderzocht. Er is door het Rijk vanwege de vertraging in de kabinetsformatie nog geen besluit genomen omdat het thema controversieel is verklaard. GS stellen voor akkoord te gaan met uitstel van betaling.

470 Dhr. **Zoon** (PvdD) vraagt of is overwogen om alles aan het Rijk over te laten en de lening op te eisen. Is aan het Rijk voorgesteld de lening van € 40 miljoen over te nemen?

Gedeputeerde **Zaal** onderscheidt twee relaties van de provincie: met Pallas en met het Rijk. Pallas kan op dit moment de lening niet terugbetalen en het nieuwe kabinet moet eerst een
475 besluit nemen over al dan niet publieke financiering. Daarom worden er nog geen scenario's besproken waarin het Rijk de lening van de provincie overneemt, die gesprekken worden pas gevoerd nadat het Rijk een besluit heeft genomen.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) vraagt of GS zich ervoor hebben ingespannen om garanties in te
480 bouwen voor het door het Rijk terugbetalen van de lening van € 40 miljoen.

Gedeputeerde **Zaal** bevestigt dat uit gesprekken met het Rijk blijkt dat het nieuwe kabinet eerst een besluit moet nemen over al dan niet publiek financieren van Pallas. Daarna komen de toekomstscenario's aan de orde. Onder de huidige omstandigheden van de
485 kabinetsformatie is er niet meer haalbaar.

Dhr. **Zoon** (PvdD) vraagt of de gevolgen onderzocht zijn indien de provincie de lening gaat opeisen. Wellicht kan een beroep worden gedaan op ICHOS B.V.

490 Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat de lening aan Pallas B.V. is verleend en daarom niet verhaald kan worden op een gelieerde vennootschap. Dat is alleen mogelijk bij een faillissement en dat is wel het laatste advies dat GS zouden geven. In Q4 2022 wordt de toekomst van Pallas besproken en kan een besluit worden genomen (na het besluit van het Rijk). De speciaal gezant zal voor de commissie uitgenodigd worden. Het historische
495 kernenergieafval wordt eind december 2026 naar Covra in Zeeland gebracht om op te ruimen. Sinds 2019 worden jaarlijks 250 vaten naar Covra afgevoerd. Het nieuwe afval wordt direct getransporteerd naar Zeeland, er is dus geen risico voor omwonenden. Aanvullend meldt de gedeputeerde dat het thema niet controversieel is verklaard, maar dat het besluit wordt overgelaten aan het nieuwe kabinet.

500 De **voorzitter** concludeert dat de commissie in de gelegenheid is geweest om politieke vragen te stellen en in Q4 2022 wordt over de toekomst van Pallas gesproken. De speciaal gezant zal door GS voor de commissie uitgenodigd worden.

505 8. A–Agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
8.a. Europa: Voordracht Europastrategie 2022–2030

Dhr. **Heijnen** (CDA) constateert dat in Europees verband wordt samengewerkt met de vier
510 andere Randstadprovincies, De Noord–Holland strategie is daarop een aanvulling, maar in welke zin is dit een aanvulling? De huidige versie van de Randstadstrategie op de website van de provincie dateert van 2016, wanneer wordt die geactualiseerd? De strategie ontbeert naast

de vermelde doelen voor duurzaamheid en circulariteit, een aantal andere provinciale beleidsdoelen, zoals het doel om de meest innovatieve landbouwsector in Noord-Holland te worden, het over de gehele provincie aanleggen van snel internet of verspreiding van datacenters, inzet op innovatie en onderwijs, arbeidsmarkt en het doel om de logistieke hub te worden door Schiphol en de haven van Amsterdam. Waarom trekt de provincie GLB naar zich toe in plaats van dit landelijk uit te rollen zodat de voorwaarden en vergoedingen landelijk hetzelfde zijn? Wordt hiermee een kop op het landelijk beleid gezet, hoewel in het coalitieakkoord staat dat dit niet de bedoeling is. De gedeputeerde is lid van het Huis van de Nederlandse Provincies en van het Comité van de Regio's. Zij geeft in deze rollen input op de beleidsdocumenten en dient amendementen in, maar waar gaat het concreet over? Dat is voor PS ondoorzichtig. Mobiliteit is te beperkt, want hoe zit het met de concrete mobiliteitsdoelen zoals een betere aansluiting op het treinnetwerk van Europa en ondersteuning van innovatief schoner elektrisch vliegen?

Mw. **De Groot** (SP) kan zich vinden in de twee overkoepelende thema's, namelijk een gezonde leefomgeving met aandacht voor klimaat en biodiversiteit en economie, op voorwaarde dat het eerste thema daadwerkelijk vooropstaat, dus belangrijker is dan economie.

Energietransitie: het is bijna onoverkomelijk om te starten met blauwe waterstof alvorens groene waterstof te produceren, maar hoe wordt blauwe waterstof opgewekt, met kolen, olie of aardgas? Er moet een duurzame schone weg bewandeld worden. Land en tuinbouw: het wordt een hele klus om te verduurzamen en gelijktijdig gezond voedsel betaalbaar houden in een productiesysteem met gezonde verdienmodellen voor ondernemers. Er worden producten geproduceerd in hel verlichte en verwarmde kassen die men anders niet in Nederland zou kunnen telen. Duurzame land- en tuinbouw is nog heel ver weg, maar er moet absoluut een weg bewandeld worden die goed is voor plant, mens en dier en wel, niet alleen voor de provincie, maar voor de gehele wereld. Circulaire economie: de SP kan zich vinden in de voorstellen voor circulaire economie, dus hierop moet de lobby gericht zijn. De inzet op circulaire economie moet uitgebouwd worden, zoals naar bouwmaterialen en compost.

Kunstduin Tata: kan de staalslak op een circulaire manier worden gebruikt? Er ligt al te veel in de IJmond. Slimme, veilige en schone mobiliteit: natuurlijk moet de mobiliteit slim, schoon en veilig zijn en dat geldt ook voor de voertuigen en wegen. De EU moet inzetten op meer thuiswerken, meer vervoer per schoon schip in plaats van met vrachtwagens en per vliegtuig.

Ook moet ingezet worden op een fijnmazig openbaar vervoer, zodat mensen ook zonder auto zich snel kunnen verplaatsen.

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) beoordeelt de voordracht niet als een uitputtend overzicht, maar als een document waarin de hoofdlijnen en accenten worden gezet, zoals bij duurzaamheid en circulariteit. Men is het eens met de thema's maar in het stuk ontbreekt hoe deze concreet worden aangepakt en wat het betekent voor de inwoners in de provincie (het woord 'inwoners; komt overigens slechts een keer voor in de tekst). Er moet nu ambitieus doorgepakt worden.

Dhr. **Kanik** (D66) steunt de Europastrategie, maar op welke wijze worden de provinciale doelen in Europa vertegenwoordigd? Er wordt voor gelobbyd om blauwe waterstof in de transitie naar groene waterstof door de EU goed te laten keuren, maar D66 is van mening dat zoveel mogelijk de ladder van Kanik moet worden gehanteerd, dat betekent met zo min mogelijk tussenstappen overgaan naar groen beleid. Misschien is het goed om ook te lobbyen voor extra geld om de transitie naar groene waterstof zo snel mogelijk te realiseren.

Leefbaarheid wordt niet genoemd bij de uitwerking van de waterkwaliteit, terwijl dat op de

Europese agenda staat en belangrijk is voor een gezonde leefomgeving. In Glasgow COP26 heeft het Comité voor de Regio's ervoor gezorgd dat de rol van de centrale overheden in de strijd tegen klimaatverandering opnieuw wordt opgenomen in de conclusies van COP26. GS worden verzocht om de belangen van de provincie te waarborgen en de reductiedoelen zo
565 snel mogelijk te behalen en hiervoor extra middelen bij het Rijk af te dwingen.

Dhr. **Mangal** (DENK) vindt het stuk eenzijdig. Overigens grappig om te lezen dat de Europese levenswijze moet worden bevorderd, want dat voorspelt als men naar de afgelopen decennia en eeuwen kijkt, niet veel goeds voor klimaat en mens. Digitalisering en datacenters zijn
570 belangrijk, maar zij vervuilen het drinkwater en gebruiken zoveel stroom dat grijze stroom noodzakelijk is voor het verwarmen van slecht geïsoleerde huizen. Tevens wordt Artificial Intelligence ingezet, terwijl de meeste politici niet eens kunnen uitleggen wat dit betekent en hoe dit ingrijpt in de samenleving. Duurzaamheid en veiligheid worden er niet beter op, ook internationaal gezien niet. Waarop wordt gestuurd in Brussel?

575 Mw. **Van Meerten** (VVD) constateert dat een goed politiek evenwicht in Europa de kurk is waarop de Nederlandse economie drijft en waarmee de vrijheid wordt beschermd. De interne markt versterkt de economie en levert banen op. De strategie biedt een heldere doorvertaling van Noord-Hollandse belangen en thema's en sluit goed aan bij de ambities en bij de inzet van de provincie op andere onderwerpen. De inzet op waterstof is begrijpelijk en spannend,
580 maar ondernemers zijn een belangrijk onderdeel van de transitie en moeten kunnen meeprofiten. Hoe ziet de gedeputeerde de rol van ondernemers, want ondernemers worden nauwelijks genoemd. Boeren gaan hiervan profiteren want zij moeten blijven investeren en bereid blijven te ondernemen. De tuinbouw wordt genoemd als innovatieve sector, maar
585 waarom is niet gekozen voor akkerbouw en/of de melkveehouderij? Ook naar kringlooplandbouw moet met een Europese blik gekeken worden. Er moet ingezet worden op het afsluiten van convenanten met sectoren. Helaas ontbreekt de arbeidsmarkt in de strategie, terwijl het beslist een Europees onderwerp is. Qua mobiliteit en het internationale
590 treinnetwerk sluit men aan bij de vragen van het CDA. Hoe worden de uitkomsten en effecten van de lobby gemonitord? Wanneer en met welke resultaten is men tevreden, kan hierover iets in de strategie worden opgenomen?

Dhr. **Klein** (CU) kan zich vinden in de Europastrategie, waarin een aantal concrete doelen is opgenomen waarvoor de provincie zich gaat inzetten. Blauwe waterstof in het NZKG
595 noodzaakt tot CO₂-afvang, maar dat wordt niet genoemd. Gaan GS zich hiervoor inzetten? Het duurzame verdienmodel voor agrariërs wordt niet vermeld in de doelstellingen, daar staat enkel 'een duurzame besteding van de GLB-gelden'. Willen GS dat alsnog opnemen of moet hiervoor een amendement worden ingediend? Er is geen aandacht voor internationale
600 treinverbindingen, dat is een goed punt van het CDA. Voorgesteld wordt om elk jaar of om de twee jaren een update te ontvangen over de voortgang van de doelen.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) constateert dat GS inzetten op diverse belangrijke hubs in Noord-Holland, maar niet alles kan. De strategie laat mensen denken dat de economie oneindig kan groeien, alle bedrijven zich hier kunnen vestigen en er hubs van waterstof en datacenter
605 kunnen zijn gelijktijdig met het waarborgen van de leefbaarheid binnen de kaders van klimaat en biodiversiteit. Zijn GS het ermee eens dat er keuzes gemaakt moeten worden en dat niet alles kan? Waarom wordt dan ingezet op het zijn van een hub op veel thema's? Wordt een keuze gemaakt bij het aantrekken van specifieke internationale bedrijven, zoals bedrijven die

610 maatschappelijk verantwoord ondernemen? Een van de belangrijkste onderwerpen met concrete doelen ontbreekt, namelijk natuur en natuurbescherming, terwijl de provincie aan de lat staat voor bescherming van de natuur, eventueel in combinatie met water. Indien nodig wordt hiervoor een motie ingediend. Drie aanvullingen op de opgaven: een eerlijke energietransitie door deze te koppelen aan de biodiversiteitsopgave en het afwijzen van de focus op blauwe waterstof en deze te verleggen naar groene waterstof.

615

Dhr. **Klein** (CU) vraagt waar de energie voor de groene waterstof vandaan moet komen, er is nog lang niet voldoende stroom beschikbaar, dus tot 2030 zijn er andere oplossingen nodig, zoals blauwe waterstof. Wil de PvdD tot 2030 wel of niet CO2 reduceren?

620 Statenlid **Kostiç** (PvdD) verwijst hiervoor naar de plannen van Urgenda. In plaats van voor tussenoplossingen te kiezen, moet de provincie meteen inzetten op de meest groene oplossing. CO2 is een van de broeikasgassen, dus er moet ook ingezet worden op beperking van andere gassen en op de impact op de natuur. Leggen GS zich neer bij 55% reductie broeikasgassen of wordt ingezet op een grotere ambitie binnen Europa? Ook op de landbouw
625 twee aanvullingen: de inzet op de groene eiwittransitie en dierenwelzijn en de natuurinclusieve landbouw wordt ondersteund, maar de doelen lijken nu eerder op een promotiepraatje. CO2 wordt als reductiedoel genoemd, maar internationaal wordt gerekend met CO2-equivalenten. Gassen als methaan zijn net zo belangrijk als CO2, daarom het verzoek CO2 te wijzigen in CO2 equivalenten. Men sluit aan bij het verzoek van het CDA om
630 transparanter te zijn over de inzet richting Europa.

Dhr. **Zaal** (GL) ondersteunt de Europastrategie en sluit aan bij het voorstel van CU om in de commissie een keer te spreken over de voortgang van allerlei thema's.

635 Statenlid **Kostiç** (PvdD) vraagt of GL ook het nut inziet van het koppelen van de energietransitie aan de aanpak van de biodiversiteitscrisis

Dhr. **Zaal** (GL) bevestigt dit, maar dat leidt op dit moment niet tot wijzigingen van de strategie. Het gaat erom dat wat in de commissie eerder is besproken, goed in de strategie is
640 opgenomen. In dat kader is het een goed document.

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat het bespreken van de Europastrategie niet ziet op de door allerlei fracties genoemde Noord-Hollandse kaders, het gaat om het aanbrengen van focus op de Europese activiteiten, die worden gevoed door het provinciale beleid. Al eerder is met de
645 commissie besproken op welke Noord-Hollandse thema's de focus moet liggen en die zijn – met steun van de commissie EFB – opgenomen in de kaderstellende notitie. GS stellen daarom voor om de discussie te beperken tot deze focus. PS bepalen de thema's die in Europees verband de aandacht moeten krijgen, maar GS hebben voor specifieke thema's gekozen. Men probeert zoveel mogelijk gezamenlijk op te trekken met de Randstadprovincies, dus de
650 strategie wordt ingebracht in de Randstadsamenwerking, in het overleg met de twaalf provincies en het IPO en in het Huis van Nederlandse Provincies.

Dhr. **Heijnen** (CDA) vraagt of er opnieuw een Randstadstrategie wordt opgesteld, want de voorkeur gaat uit om in Randstadverband te blijven optrekken en niet als individuele
655 provincie.

Gedeputeerde **Zaal** zal nagaan wanneer de volgende Randstadstrategie wordt opgesteld. De Europastrategie wordt ingebracht in de Randstad en daarna volgt de inbreng in het Huis van Nederlandse provincies in het Comité van de Regio. De portefeuilles zijn verdeeld en namens
660 de provincie is de gedeputeerde woordvoerder Landbouw samen met de provincie Groningen. Door haar ingediende moties en amendementen en spreekteksten zijn in lijn met provinciaal beleid en zien op het waarborgen van Noord-Hollandse ambities via aanpassing van wet- en regelgeving of via lobby. Zij zal in overleg met gedeputeerde Stigter een tekstuele aanpassing doorvoeren over waterstof mits de commissie hiervoor het mandaat verleent.

665

Dhr. **Kanik** (D66) gaat hiermee akkoord. De transitieperiode naar groene waterstof moet zo kort mogelijk zijn.

De **voorzitter** constateert dat de meerderheid van de commissie akkoord gaat met het
670 mandaat aan GS om een aantal teksten te wijzigen.

Dhr. **Heijnen** (CDA) refereert aan de internationale treinverbindingen, wellicht kan hier ook een tekstwijziging doorgevoerd worden.

675 Gedeputeerde **Zaal** zegt toe voor zover het enkel tekstuele aanpassingen betreft, de mogelijkheid na te gaan. Het is prima om jaarlijks een discussie te voeren over dit thema en bij concrete agendapunten in de commissie en PS de relevante Europese activiteiten te benoemen.

680 *Tweede termijn*

De heer **Klein** (CU) vraagt of GS ook een wijziging doorvoeren in de tekst over het GLB en het verdienenmodel voor boeren.

685 Gedeputeerde **Zaal** bevestigt dit.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) verzoekt natuur en natuurbescherming als kerntaak van de provincie in het document te vermelden. Graag een nadere explicitering van de landbouwdoelen.

690 Mw. **De Groot** (SP) herhaalt haar vraag over de gezonde leefomgeving en biodiversiteit als eerste prioriteit en als tweede de economie.

Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt om een visie op het neokolonialisme gezien binnen het kader van het veroorzaken van schadelijke effecten elders in de wereld.

695

Gedeputeerde **Zaal** heeft de laatste vraag in algemene zin afgedaan, het gaat nu om de Europastrategie en dit is niet het moment om nieuw beleid te formuleren, hoewel niemand schade wil veroorzaken op andere plaatsen in de wereld. De focuspunten in de notitie zijn door PS vastgesteld, dus eventuele wijzigingen of een andere prioritering van thema's moeten
700 per amendement door PS worden goedgekeurd. Vorige week is gesproken over verdienenmodellen boeren GLB. In Europa wordt qua landbouw de voedselvisie gevolgd, maar zij kijkt nog een keer naar de tekst over natuur en natuurbescherming.

De **voorzitter** concludeert dat GS een aantal tekstuele wijzigingen zullen doorvoeren. De
705 voordracht wordt als bespreekstuk geagendeerd voor de PS-vergadering van 13 december a.s.

9. Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke
aangelegenheden en Europa

710 De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn.

10. A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB
onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

10.a. Financiën: Voordracht laatste begrotingswijziging 2021

715

Dhr. **Hartog** (VVD) vindt het een hamerstuk.

Dhr. **Heijnen** (CDA) is geschrokken van de verhoging van het bedrag voor faunaschade,
ondanks de verhoging van het eigen risico is de schade niet beperkt, omdat het aan de juiste
720 instrumenten ontbreekt. Voorgesteld wordt om het bedrag structureel te verhogen zodat
voorkomen wordt dat elk jaar bij de laatste begrotingswijziging een aanpassing nodig is. Het
is een hamerstuk.

Dhr. **Dulfer** (GL) constateert dat de looptijd van de voorgestelde reserves die gekoppeld zijn
725 aan operationele doelen, onbepaald is, terwijl het wel specifieke doelen betreft. Is er in de
verordeningen iets opgenomen over de looptijd?

Dhr. **Klein** (CU) stemt in met de voordracht en is blij met de reserve voor het verbeteren van
de verkeersveiligheid bij de Wadweg/Waardpolderhoofdweg.

730

Dhr. **Carton** (PvdA) stemt in met de voordracht.

Mw. **Kapitein** (D66) hoopt dat ook volgend jaar het resultaat positief uitvalt, zodat er ruimte is
voor nieuw beleid. Men is bezorgd over de consequenties van het ganzenbeleid. Slechts € 3,7
735 van de € 14,3 miljoen wordt uitgegeven aan het Economisch Herstel- en
Duurzaamheidsfonds, graag een toelichting. Omdat corona nog niet voorbij is en de plannen
begin 2022 besproken worden, is het fonds nog steeds van groot belang.

Gedeputeerde Pels stelt voor om eerst na te gaan of de toename bij het Faunafonds
740 incidenteel of structureel is, maar zonder eigen risico was de stijging nog hoger geweest. De
reserves zijn gekoppeld aan de doelen die vaak meerdere subsidies kennen en het is zeer
onwaarschijnlijk dat er een bepaalde einddatum aan vastzit, omdat er steeds nieuwe subsidies
volgen, zoals bij het OV. Daarom staat er voor onbepaalde tijd. Zodra er geen subsidies
voorzien zijn bij het operationele doel, wordt de reserve gesloten. Een deel van het
745 herstelfonds is uitgegeven, een deel is gereserveerd en een deel wordt besteed aan
opdrachten die nog geconcretiseerd gaan worden, zoals bij cultuurherstel en verduurzaming
van maatschappelijk vastgoed. Hieraan gaan allerlei trajecten vooraf voordat de gelden
kunnen worden toegekend, daarom wordt in 2022 een versnelling verwacht bij de uitgaven.

750 Dhr. **Heijnen** (CDA) vraagt om bij de kaderbrief een toelichting te geven op het wel of niet
structurele karakter van de stijgingen van het Faunafonds.

Gedeputeerde **Pels** zegt mede namens mevrouw Rommel toe hierop terug te komen.

755 De **voorzitter** constateert dat de voordracht als hamerstuk naar PS wordt doorgeleid.

10.b. Cultuur en erfgoed: Voordracht beleidskader erfgoed en cultuur 2022

760 Dhr. **Wagelaar** (PvdA) is blij met het document en de hoge ambities voor cultuur, met name omdat diversiteit en inclusiviteit als belangrijke thema's worden benoemd, maar daarmee moet wel concreet aan de slag te worden gegaan in de uitwerking. De projecten voor laaggeletterdheid worden gewaardeerd, jammer dat van de provincie en ProBiblio een integrale visie op laaggeletterdheid ontbreekt, in tegenstelling tot andere provincies, zoals Zuid-Holland. Daarom werkt de PvdA aan een discussienota.

765

Dhr. **Kanik** (D66) is blij met de ondersteuning van de culturele sector met € 10 miljoen, door corona wordt het beleidskader Erfgoed en Cultuur later behandeld. In het beleidskader heeft een aantal uitdagingen tijdens de coronacrisis een plek gekregen, zo wordt het stimuleren van de regionale samenwerking ondersteund om de culturele infrastructuur toegankelijk te houden en participatie te bevorderen. Het continueren van de toegankelijkheid van het provinciale bibliotheeknetwerk wordt zeer gewaardeerd. Cultuureducatie moet structureel ingezet worden als belangrijk onderdeel van het onderwijs. Helaas wordt in het kader van corona meer naar het heden en minder naar de toekomst gekeken, zoals bij de herbestemming van het huidige bestaande industriële erfgoed naar de toekomst toe met het oog op de aanstaande energietransitie en het in onbruik raken van huidige gebouwen die nu worden gebruikt voor verwerking van fossiele brandstoffen. Kan dit thema worden opgenomen in het huidige beleidskader? De zee, de archeologische schatten en onderwaterarcheologie komen niet voor in het beleidskader en dat doet geen recht aan de geschiedenis en de toekomst van de provincie. Door klimaatverandering wordt de tijd steeds korter om mogelijke bodemschatten veilig te stellen. Willen GS onderwaterarcheologie als apart beleidskader opnemen in plaats van bij het algemene onderwerp Archeologie?

770

775

780

Dhr. **Mangal** (DENK) meldt dat veel stolpen dateren van voor 1814 maar zeker van voor 1840. Als de provincie niet als erfopvolger van de Staten van Holland of de provincie Holland van 1814 wordt gezien, hoe is men dan schatplichtig aan de stolpen, gemalen en windmolens die stammen uit de tijd van de Staten van Holland? Amsterdam heeft € 12 miljoen extra uitgetrokken voor de cultuursector, wie bepaalt de besteding van de gelden als Amsterdam voorzitter wordt van de MRA? Over hoeveel geld gaat het in totaal? Hoeveel van de meer dan 100 culturele instellingen vallen buiten de MRA?

785

790

Mw. **Kuiper** (CDA) kan zich vinden in de gekozen ambities, zoals het toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciale bibliotheeknetwerk en cultuureducatie. Worden de uitkomsten van het overleg van de provincie met alle gemeenten over de wenselijkheid van het invoeren van een vergunningstelsel voor het slopen van historische stolpboerderijen met PS gedeeld? In hoeverre wordt de waarderingskaart gebruikt door gemeenten en eigenaren om te investeren in behoud van stolpboerderijen? Waarom is niet ingezet op behoud van stolpen en waarom is gekozen voor sloop? Graag een toelichting op wat wordt gedaan met het procentueel overzicht van de totale herbestemming en duurzaamheidsopgaven van de gemeentelijke monumenten zonder woonfunctie. Moeten gemeenten aangeven welk deel van

795

- 800 de gemeentelijke monumenten leegstaat en welk deel nog niet verduurzaamd is? Jammer dat historische en archeologische verenigingen het steunpunt Monumenten en Archeologie enkel kunnen benaderen voor advies en ondersteuning. Er wordt meer aandacht gevraagd voor de rol van vrijwilligers.
- 805 Mw. **Van Meerten** (VVD) is blij met de meetbare resultaten die zijn benoemd voor 2025. De heldere paragraaf over de partners en de extra bijdragen die hier naartoe gaan, wordt op prijs gesteld. Heeft al een gesprek plaatsgevonden met de schrijver van de brief, de boerderijstichting? Wat zijn de uitkomsten? De VVD ondersteunt het feit dat de gemeenten lokaal beleidskader formuleren voor het slopen van historische stolpen en goed dat de
- 810 waarderingskaart nog geen juridische doorwerking heeft. Kan de gedeputeerde de commissie informeren over de gevoerde gesprekken met gemeenten met de meeste stolpen op hun grondgebied? Het beleidskader zou worden nagelopen op aspecten waarop de provincie iets kan doen om kennisdeling te stimuleren, zoals voor de erfgoedvrijwilligers. Wat zijn de uitkomsten hiervan?
- 815 Dhr. **Klein** (CU) heeft twee aandachtspunten. Is het mogelijk om meer inzet te plegen voor het muziekonderwijs? De toegankelijkheid schijnt volgens allerlei berichten steeds meer in de knel te komen. Graag een reactie op de brief van de boerderijstichting. De overgang naar een sloopvergunningstelsel moet gestimuleerd worden.
- 820 Dhr. **Zaal** (GL) is blij met het document en met de betrokkenheid van externe partijen hierbij. Helaas is er niets terug te lezen over de suggestie om vouchers beschikbaar te stellen voor scholen om de toegankelijkheid van cultuur te verbeteren. Is de beoogde strategische samenwerking vanwege de beperkte ambtelijke capaciteit in kleinere gemeenten
- 825 levensvatbaar? Kan meer ruimte worden geboden aan de inbreng van de makers, bijvoorbeeld door een klankbord voor makers op regionaal niveau te realiseren, vergelijkbaar met acties in andere provincies? Hoe kunnen broedplaatsen in oude buurten aan de rafelranden van steden en dorpen behouden blijven en is er voor de broedplaatsen ruimte in nieuw te bouwen wijken?
- 830 Gedeputeerde **Pels** moet helaas constateren dat de culturele sector opnieuw in zwaar weer terecht is gekomen vanwege de recent ingevoerde avondlockdown, vanuit het noodfonds is een deel gereserveerd voor hernieuwde problematische situaties. **Inclusiviteit kan worden geborgd door het invoeren van de diversiteitscode, zij zegt toe erop toe te zien om eventuele kansen tijdens de uitvoering meteen te benutten.** ProBiblio hanteert de titel 'geletterdheid' en
- 835 dat wordt meegenomen in de uitwerking. Men doet hetzelfde als in Zuid-Holland, maar het staat iets minder expliciet benoemd. Bibliotheken zijn in alle tijden van belang, dit wordt altijd benadrukt via het IPO naar de minister. De vraag ten aanzien van het erfgoed voor de toekomst is: wat men wil behouden? Het erfgoedbeleid is gericht op herbestemming en niet op het aanwijzen van unieke objecten. Tot op heden wordt geen onderzoek verricht naar
- 840 soorten erfgoed, maar niet wordt uitgesloten om hierop in te spelen als zich kansen of ontwikkelingen voordoen. Het bestaande industriële erfgoed komt al voldoende tot herbestemming zoals met broedplaatsen. Wat is precies de bedoeling van de vraag van D66?
- Dhr. **Kanik** (D66) denkt bijvoorbeeld aan de Westergasfabriek die is herbestemd als
- 845 cultuurcentrum. Gebouwen die nu gebruikt worden voor olieopslag, komen op afzienbare tijd vrij en worden dan gesloopt. Is het niet beter om deze te herbestemmen?

850 Gedeputeerde **Pels** meent dat dit voor veel erfgoed geldt. Bijvoorbeeld huizen die nu nog bewoond worden, kunnen in de toekomst monumentale waarde hebben, maar die beoordeling en aanpak is aan de gemeenten. Een voorbeeld is Zaanstad dat zelf inzet op het behoud van arbeiderswijken. Mocht men van gemeenten horen dat er meer aandacht voor nodig is, dan komen GS terug bij PS.

855 Dhr. **Kanik** (D66) vraagt of er voldoende instrumenten en financiële middelen beschikbaar zijn om snel te kunnen schakelen.

860 Gedeputeerde **Pels** meldt dat snel schakelen bijna niet mogelijk is, omdat eerst gezamenlijk moet worden beoordeeld of iets erfgoedwaardig is of niet. Er is voor monumenten een aantal instrumenten beschikbaar, deze kunnen nader beoordeeld worden op het moment dat een en ander actueel wordt naar aanleiding van vragen van gemeenten. Een deel van de onderwaterarcheologiegelden, € 300.000, is gereserveerd voor specifieke doelen van provinciaal belang, maar zij is er geen voorstander van om voor dit bedrag apart beleid te formuleren. Bijzondere vondsten in zee zijn overigens een aangelegenheid van het Rijk.

865 Dhr. **Kanik** (D66) stelt voor dit thema gezamenlijk op te pakken met IPO en Rijk en andere provincies.

870 Gedeputeerde **Pels** verzoekt D66 hiervoor een motie in te dienen. Het bedrag van € 12 miljoen van Amsterdam is bedoeld voor culturele instellingen in de stad. De provincie heeft met het noodfonds geld beschikbaar gesteld voor instellingen in grotere en kleinere gemeenten, dus instellingen buiten Amsterdam, op deze wijze vult men elkaar goed aan. De risico's van de beperkte ambtelijke capaciteit bij gemeenten, zeker voor erfgoed, zijn bekend. **Zij zegt toe dit mee te nemen naar de MRA en het cultuurprofiel NHN en de stand van zaken na een jaar te melden aan PS.** Donderdag a.s. vindt een gesprek plaats met de boerderijstichting.

875 Kennisdeling met vrijwilligers en besturen tot behoud van erfgoed met maatschappelijke bestemmingen wordt waargenomen door de loods herbestemming, die hierbij steun verleent. Voorgesteld wordt om eerst af te wachten wat het regeerakkoord beschikbaar komt voor cultuureducatie. Het is jammer dat elke coalitieperiode opnieuw moet worden beoordeeld of incidenteel geld beschikbaar moet worden gesteld voor cultuureducatie omdat telkens de
880 inzet van het Rijk moet worden afgewacht. Dat doet geen recht aan het belang van cultuureducatie. **Zodra bekend is wat het nieuwe kabinet gaat doen met cultuureducatie, dan komen GS terug bij PS. Het gebruik van vouchers voor het onderwijs wordt meegenomen bij de uitwerking van de derde tranche van het herstellfonds.** Verzocht wordt om de vragen over het betrekken van makers bij de regionale samenwerking en broedplaatsen met het oog op de
885 ruimtelijke opgaven ook in de toekomst, te verwerken in een motie voor de PS-vergadering, zodat aan GS een duidelijke opdracht wordt gegeven.

Tweede termijn

890 Dhr. **Wagelaar** (PvdA) is blij met het grote belang dat wordt gehecht aan diversiteit en inclusiviteit. Voorgesteld wordt om bij de uitvoering van beleid instellingen te betrekken die niet de juiste weg tot de provinciale middelen kunnen vinden, deze regelingen zijn soms heel complex. In de communicatie moet hier helder over gesproken worden.

895 Dhr. **Mangal** (DENK) herhaalt de vraag over de schatplichtigheid. De provincie stelt zich op het standpunt dat zij niet de erfopvolger is van de Staten van Holland, is men dan niet schatplichtig aan alles wat uit die tijd stamt?

Mw. **Kuiper** (CDA) vraagt de resultaten van de gesprekken met gemeenten over het vergunningstelsel terug te koppelen en toe te lichten wat de bedoeling is van het procentueel overzicht dat aan gemeenten wordt gevraagd.

905 Gedeputeerde Pels zegt toe helder en eenvoudig te communiceren over de inclusiviteitsregelingen. Na een jaar zal zij een terugkoppeling geven over de voortgang van het beleid voor stolpen, dan zijn de gesprekken met gemeenten gevoerd en is de waarderingskaart onder de aandacht gebracht van eigenaren.

De vraag van het CDA over de percentages: de provincie staat aan de lat om de percentages te monitoren ten behoeve van het Rijk. Plannen voor verduurzaming zijn aan de initiatiefnemer, de provincie legt dit niet verplicht op. Zij beoordeelt de vraag van DENK in het kader van het aankomende initiatiefvoorstel over het slavernijverleden en het als provincie al dan niet erfopvolger zijn van de voorgangers. Daartoe kan men zich niet verhouden via het beschermen van stolpboerderijen gezien het ontbreken van een directe of indirecte relatie met het slavernijverleden. Goed om hierover in januari het gesprek aan te gaan in het kader van het initiatiefvoorstel van DENK.

915 De **voorzitter** constateert dat de voordracht als bespreekstuk wordt geagendeerd voor de PS-vergadering.

10.c. Voordracht Legesverordening 2022 en tarieventabel 2022

920 Dhr. **Zoon** (PvdD) vindt kostendekkendheid een belangrijk uitgangspunt, maar voor twee leges geldt dat niet. De leges vuurwerkshows waarvoor veel onderwerpen moeten worden getoetst, zijn lager dan die voor een alarminstallatie. De leges voor de Wet Natuurbescherming zijn verlaagd en niet meer kostendekkend en dus in strijd met het uitgangspunt dat PS hebben meegegeven.

925 Dhr. **Mangal** (DENK) is blij dat er iets wordt gedaan aan de stikstof gerelateerde leges hoewel het tarief gemaximeerd is. Als het tarief gemaximeerd is, is het tarief dan nog kostendekkend en zo niet, welke leges zijn verhoogd om de kostendekkendheid van alle leges gezamenlijk te verbeteren? In 2022 zou de kostendekkendheid van leges moeten zijn gerealiseerd. Als dat
930 niet gerealiseerd wordt, hoe hoog is dan het tekort? Wat zijn de gevolgen als geen kostendekkendheid wordt behaald? De motie kan als afgedaan beschouwd worden.

Dhr. **Heijnen** (CDA) constateert dat een aantal tarieven die vorig jaar nog kostendekkend waren, fors zijn gestegen. Houden GS in de toekomst vast aan een stijging met de inflatie?

935 Mw. **Kapitein** (D66) vindt het een hamerstuk en dat de motie is afgedaan

Dhr. **Carton** (PvdA) vindt het een hamerstuk, de motie is afgedaan.

940 Dhr. **Hartog** (VVD) vindt het een hamerstuk. Ook de motie is afgedaan

Gedeputeerde **Pels** constateert dat zaken zowel goedkoper als duurder zijn geworden. In de tabel wordt geen uitspraak gedaan over de wenselijkheid van activiteiten of maatschappelijke kosten, het gaat puur om de tijd die de OMD nodig heeft om de vergunning te verlenen. Er is
945 een efficiëncyslag doorgevoerd, hetgeen heeft geleid tot daling van een aantal leges. **Zodra meer zicht bestaat op het in rekening brengen van de nieuwe leges voor milieu en de kostendekkendheid hiervan in het kader van de Omgevingswet – hierover wordt momenteel in IPO-verband gesproken – zal opnieuw met PS in gesprek worden gegaan (Q3 2022). Bij het ontbreken van kostendekkendheid wordt vanuit de begroting aangevuld. Zij zal de vraag van**
950 **DENK over het maximaliseren van leges en het ontbreken van kostendekkendheid schriftelijk beantwoorden.**

De **voorzitter** concludeert dat de motie is afgedaan. De voordracht wordt op verzoek van de PvdD als besprekstuk doorgeleid naar de PS-vergadering.

955

11. B-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

11.a. Brede basismonitor: Brief GS aan PS inzake Brede Basismonitor Noord-Holland

960 Dhr. **Dulfer** (GL) geeft complimenten voor de basismonitor. De motie is afgedaan.

Dhr. **Carton** (PvdA) geeft drie aandachtspunten mee voor de doorontwikkeling: waar mogelijk, dienen de verschillende gebieden en regio's meegenomen te worden en dient hier inzicht in gegeven te worden. Tevens verzoekt men om inzage in de doorontwikkeling gekoppeld aan
965 de P&C-cyclus en het beleid. Bij nieuw beleid of het actualiseren van bestaand beleid dient de koppeling met de monitor gemaakt te worden om de raakvlakken zichtbaar te maken. De motie is afgedaan.

Dhr. **Heijnen** (CDA) sluit zich aan bij GL. De motie is afgedaan.

970

Dhr. **Klein** (CU) vindt het goed dat breder wordt gefocust dan enkel op welvaart. Goed om aan te sluiten bij de P&C-cyclus, maar op welke wijze is dit mogelijk? De cijfers updaten bij de begroting of jaarrekening of vindt constant invulling van het instrument plaats?

975 Mw. **Kapitein** (D66) geeft complimenten voor de brede monitor. Voorgesteld wordt om bij nieuw op te stellen of te actualiseren beleid een koppeling te maken met de monitor. De monitor kan helpen bij het inzichtelijk maken van thema's die onvoldoende presteren. Inzicht in regio's is prima, mits niet te gedetailleerd en enkel wanneer relevant. De motie is afgedaan.

980 Mw. **De Groot** (SP) beoordeelt de motie als afgedaan. Voorgesteld wordt om vakantiewoningen en caravans aan de monitor toe te voegen.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) verzoekt de CO₂-equivalenten op te nemen in plaats van CO₂ als broeikasgas en het dierenwelzijn te betrekken door het aantal aanrijdingen te monitoren of de
985 verkoop van biologische producten te vermelden. De motie is afgedaan.

Gedeputeerde Pels neemt de suggesties van de PvdA mee in de volgende uitwerking. De monitor is een fantastisch voorbeeld van integraal werken door de organisatie. **De monitor zal gekoppeld worden aan de jaarlijkse P&C-cyclus zodat PS een goede sturing kunnen geven.**

- 990 Voorgesteld wordt om dit voor de eerste keer bij de begroting aan te bieden. Er wordt
doorlopend onderzocht welke gegevens wel of niet meetbaar zijn en of er voldoende data
beschikbaar is om op te nemen in de monitor. Dit traject wordt doorlopend uitgevoerd.
Voorgesteld wordt om bij de volgende bespreking nieuwe onderwerpen toe te voegen
wanneer er voldoende data beschikbaar zijn. De SP wordt voorgesteld om met gedeputeerde
995 Zaal de beschikbare data over recreatie af te stemmen alvorens het thema toe te voegen aan
de monitor.

De **voorzitter** constateert dat de motie is afgedaan.

- 1000 12. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke
aangelegenheden en Europa
De **voorzitter** meldt dat een rondvraag is ingediend door het CDA over de brief van GS inz.
Intentieverklaringen Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed.
- 1005 Dhr. **Heijnen** (CDA) meldt dat men op 22 november jl. op de website van de provincie heeft
gelezen dat er € 2 miljoen uit het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds wordt ingezet
voor de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed. Het CDA is blij met deze middelen,
maar heeft nog een paar vragen. In het bericht staat dat het gaat om culturele instellingen,
dorps- en buurthuizen, sportbedrijven en gemeenten tot 25.000 inwoners. Bij de uitwerking
1010 is niet helder of het gaat om al het maatschappelijk vastgoed én gemeentelijk vastgoed van
gemeenten tot 25.000 inwoners of dat wordt bedoeld dat het geldt voor al het
maatschappelijk vastgoed in gemeenten tot 25.000 inwoners. Valt maatschappelijk vastgoed
in grotere gemeenten erbuiten? Graag een toelichting.
- 1015 Gedeputeerde **Pels** meldt dat in het RVO Ontzorgingsprogramma een aantal voorwaarden zijn
gesteld, maar bijvoorbeeld sportverenigingen hebben veel moeite om hieraan te voldoen. In
de huidige tranche van het herstelfonds neemt RVO geen actie en dat is jammer, **want veel**
sportverenigingen willen graag verduurzamen. De provincie bekijkt of er middelen
beschikbaar gesteld kunnen worden aan deze groep. Met RVO zal hierover in gesprek worden
1020 **gegaan. GS komen hierop terug bij de communicatie over de derde tranche.**

13. Sluiting

De **voorzitter** sluit de vergadering om 17.30 uur.